

▼ Bəziləri deyir ki, kiminsə xoşuna gəlmək, ya da donor pullarını əsaslandırmaq üçün biz Avropaya inteqrasiya olmalıyıq. Sual olunur, biz hansı Avropaya inteqrasiya olmalıyıq? Bugünkü Avropa göz qabağındadır... Biz böhrana inteqrasiya olmalıyıq?! "Müsəlmanlara stop" deyilən yerə inteqrasiya olmalıyıq?! Qaçqın müsəlmanlara münasibətdə ikili standartlar tətbiq edənlərin cəmiyyətinə inteqrasiya olmalıyıq?!

Müsəlmanları qəfəsdə saxlayanların cəmiyyətinə inteqrasiya olmalıyıq?!"

Bu sözləri Prezident İlham Əliyev bir müddət öncə Rusiyanın nüfuzlu "Kommerçant" qəzetinə müsahibəsində avrointeqrasiya mövzusunda şərh edərkən deyib. Qəzetin keçmiş SSRİ ölkələrinin dövlət başçılarında həsr olunmuş yeni layihəsinin ilk müsahibi seçilən Azərbaycan Prezidenti bu fikirlərlə əslində Avropanın bugünkü vəziyyətini çox düzgün xarakterizə edib. Məsələ burasındadır ki, Sovetlərin tərkibindən qopan bütün respublikalar ilk dövrdə özünü Qərbdə tutaraq bu istiqaməti özünün gələcək inkişafında prioritet kimi gördü və bu hardasa başadüşülən idi. Tam 70 illik dövrdə sovetlərin "dəmir pərdəsi" ilə dünyadan təcrid olunmuş bu respublikalar üçün o zaman Avropanın inkişaf səviyyəsinə çatmaq işıqlı bir arzu idi. Çünki o dövrdə inkişaf sözü az qala Avropa, Qərb sözləri ilə assosiasiya olunurdu. İndi isə...

"Bugünkü Avropa göz qabağındadır..."

İndi isə, Azərbaycan Prezidentinin də vurğuladığı kimi, bugünkü Avropa göz qabağındadır və elə məsələlər var ki, o məsələlərdə biz Avropaya deyil, Avropa bizə inteqrasiya etməlidir. Lakin təbii ki, dünya birliyi tək Avropa demək deyil və dünya birliyinə inteqrasiya dövrün, zamanın tələbidir. Azərbaycan isə müstəqillik illəri ərzində özünün irimiqyaslı layihələri ilə, demək olar ki, bütün post-sovet ölkələrini geridə qoyaraq dünyanın aparıcı dövlətləri sırasında layiqli yerini tutmağa bacarıb. XXI yüzillikdə - dünyanın "inteqrasiya dalğası" yaşadığı bir dövrdə Azərbaycanın beynəlxalq təşkilatlarla əvvəllərki qlobal forumlara, dünya miqyaslı idman və mədəni tədbirlərə ev sahibliyi etməsi və bu missiyaların öhdəsindən layiqincə gəlməsi nəticəsində ölkəmiz nəinki dünya çapında tanınır, hətta bir sıra qlobal, xüsusən enerji məsələlərində onun mövqeyi eşidilir.

Azərbaycanın dünyaya inteqrasiyasında əhəmiyyətli faktorlardan biri - regional üstünlük...

Bu gün Azərbaycanın dünya birliyinə inteqrasiyasının əsasında dayanan ən önəmli faktorlardan biri ölkəmizin son illərdə həyata keçirdiyi beynəlxalq layihələr və bu layihələrin nəticəsi olaraq Şərqlə Qərbi birləşdirən tranzit ölkə rolunda çıxış etməsidir. Bakı-Tiflis-Qars dəmir yo-

lunun açılması ilə Asiya ilə Avropanı ən optimal yükdaşıma marşrutu ilə təmin edən Azərbaycan getdikcə bu marşruta daha çox ölkənin diqqətini cəlb etməkdədir. Bunun əsas səbəbi isə həmin marşrutla yüklərin hər iki istiqamətə daşınmasının daha çevik və daha az maliyyə ilə həyata keçirilməsidir ki, bunda əsas udan tərəf rolunda elə Azərbaycan özü çıxış edir. Çünki daha çox yük daha çox gəlir deməkdir. Bundan başqa, ölkəmizin təşəbbüsü və bilavasitə vasitəçiliyi ilə TAP, bu günlərdə istifadəyə verilən TANAP kimi transmilli enerji marşrutları da var ki, həmin kəmərlər Azərbaycanı bir çox dövlətlərin maraqlı dairəsinə gətirib. Beləliklə də Azərbaycan dünya miqyasında özünü etibarlı tərəfdaş kimi təsdiqləyib.

Əslində, gənc ölkə olmasına rəğmən, Azərbaycanın yürütdüyü balanslı siyasət ABŞ-ın və Avropa İttifaqının diqqətini cəlb edir. O üzündən Qərb özü də ölkəmizlə siyasəti və iqtisadi münasibətləri inkişaf etdirməkdə maraqlıdır. Azərbaycanın geostrategiyasının ana xəttini təşkil edən qonşularla sıfır problem konsepsiyası isə günümüzün ən aktual problemlərindən olduğundan, aparıcı dünya dövlətlərinin diqqət mərkəzində daha çox yer almaqdadır. Hərçənd, zaman-zaman dünya dövlətlərinin bir çox hallarda Azərbaycanın ən ağırlıq yerini alan təcavüzkar Ermənistanın münasibətdə ikili standartlardan çıxış etdiyinin, nələrinə və ya kimlərinə xətrinə həqiqətdən yan keçdiklərinin şahidi olurdu. Bununla belə, Azərbaycan, hər nə qədər ikili standartlarla üzləşsə də, beynəlxalq təşkilatlarla və onların üzvü olan dövlətlərlə qarşılıqlı-faydalı əməkdaşlıqda maraqlı olduğunu hər addımda göstərməkdədir.

Təcavüzə təkmini yanaşma - regionda təhlükəsizliyin prioritetliyi...

Maraqlıdır ki, əsasını ötən əsrin 90-cı illərindən götürən inteqrasiya prosesinin aparıcı qayesini Avropaya çıxış və dünya birliyi ölkələrlə bir sırada dayanma məqsədi təşkil etsə də, Azərbaycan öz siyasətində regional əməkdaşlığa da geniş üstünlük verir. Bunun zəruriliyinin isə isbatı ehtiyacı yoxdur, çünki Azərbaycan regionun ən böyük enerji ehtiyatlarına malik, eyni zamanda iri iqtisadi layihələrin gerçəkləşdirildiyi məkan olduğundan, qonşu ölkələrlə dinc yanaşı yaşama və əməkdaşlıq regionun, beləliklə də beynəlxalq əhəmiyyətli layihələrin təhlükəsizliyinin qarantı kimi çıxış edir. Faktır ki, bu konsepsiyanın xarici siyasətinin ana xəttini təşkil etmə-

Azərbaycan Respublikasının dünya birliyinə inteqrasiyası, region ölkələri və digər dövlətlərlə, beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlığının inkişaf etdirilməsi...

si nəticəsində müstəqil Azərbaycan dövləti yeni dünya düzenində öz layiqli yerini tutmağı bacardı. Baxmayaraq ki, özü işğala məruz qalmış ölkədir və torpaqlarının 20 faizi hələ də işğal altındadır. Azərbaycanın məruz qaldığı işğal faktı əslində aparıcı dünya dövlətləri tərəfindən də etiraf olunur və ölkəmizin dilbər güşəsi Qarabağda qurulan qonşulara rejim bu günə kimi, elə təcavüzkar Ermənistan da daxil olmaqla, heç bir dövlət tərəfindən tanınmayıb. Bununla belə, yürütdüyü sülhsevər və tarazlı siyasət Azərbaycanı məsələnin hərbi yolla çözümlünü ən son variant kimi nəzərdən keçirməyə sövq edir. Bu təkminli yanaşmanın əsasında isə regionda təhlükəsizliyin təmin edilməsi məsələsində məsuliyyətin dərək olunması və onsu da narahat dünyamızda daha bir müharibə ocağının yaranmasına səbəb olmamaq kimi humanist bir qayə durur.

Avropa Birliyi, Avrasiya İqtisadi Birliyi, Qoşulmama Hərəkatı...

Yerləşdiyi coğrafiyada balanslı, qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığa söykənən partnyorluq siyasəti yürüdən Azərbaycan dövləti hazırda həm Avropa Birliyi, həm Rusiya və onun əsas partnyorlarının təmsil olduğu Avrasiya İqtisadi Birliyi ilə, həm də Qoşulmama Hərəkatı ilə uğurlu əməkdaşlıq edir. Lakin bu o demək deyil ki, Bakı bu beynəlxalq təşkilatların hər bir siyasətində birmənalı dəstək verir. Elə Ermənistan kimi ölkələrdən fərqlənir ki, Azərbaycan heç kəsin diqqəti ilə hərəket etmir, yalnız əməkdaşlıq etdiyi təşkilatların yürütdüyü siyasət ölkənin maraqlarına uyğun olduqda onlarla birgə hərəket edir, əksi olduqda isə özünün dövlət maraqlarını təmin edən daha rəşadətli siyasətə üstünlük verir.

Ümumiyyətlə, yerləşmiş

olduğu regionun geosiyasi, geostrateji və iqtisadi cəhətdən dünyanın siyasi xəritəsində mühüm yer tutmasında Azərbaycanın rolu dənizdir. Üstəlik, yürütdüyü balanslı siyasət nəticəsində bölgənin aparıcı ölkəsinə çevrilməsi ölkəmizin hər zaman qabaqcıl dünya dövlətlərinin baxış bucağında yer almasına səbəb olur. İstər qonşu dövlətlər, istərsə də Qərb və Şərqlə ölkələri ilə olan münasibətlərdə siyasətinin ana xəttini isə özünün milli maraqlarını öndə tutmaq strategiyası təşkil edir. Belə olmasaydı, bu gün Azərbaycan dünyada hegemonluq savaşı apararaq iki supergücdən birini seçmək zorunda qalardı ki, nəticədə qonşuluq cəbhələşmədə tərəf olmaq taleyi yaşayardı. Bu supergüclərin hər ikisinə "xoş gəlmək" kursu götürən Ermənistan isə durumu ortadadır. Lakin Azərbaycan istər ABŞ, istərsə də Rusiya ilə münasibətlərdə elə bir tarazlaşdırılmış siyasət xətti götürdü ki, həm özünün sabitliyini və təhlükəsizliyini qoruyub, həm də adicəkilən ölkələrlə istənilən sahədə əməkdaşlığını yüksək səviyyədə davam etdirməkdədir.

Qonşuluq siyasətinin əsas qayəsi - sıfır problem...

Eyni sözləri yaxın qonşularımız olan regional ölkələrlə aparılan qonşuluq siyasəti haqqında da demək olar. Faktır ki, artıq neçə illərdir yaxın qonşumuz İran İslam Respublikası dünya birliyinin təbii beynəlxalq iqtisadi sanksiyalar altındadır. Onsu da qlobal iqtisadi böhranın gətirdiyi çətinliklərin təsiri üzərində hiss edən bir ölkənin üstəlik iqtisadi sanksiyalara məruz qalmasının onun durumuna və gələcək inkişafına hansı təsirləri göstərəcəyini təsvir etmək çətin deyil. Bir çox ölkələrin dəstək verdiyi bu sanksiyalara, faktır ki,

Azərbaycan istər qonşuluq münasibətlərini, istərsə də humanizmi əsas götürərək qoşulmadı. Çünki Azərbaycan Prezidenti hər zaman beynəlxalq və dövlətlərarası münasibətlərdə ədalətli yanaşmanın, sabitliyin, təhlükəsizliyin vacibliyini xüsusi qeyd edib və onun bu mövqeyi İran kimi ABŞ sanksiyaları altında əzələn ölkə tərəfindən xüsusi razılıqla qarşılır. Bunu həmin ölkənin mediasında yer alan fikirlər də təsdiq edir. İRNA agentliyi bu xüsusda yazır: "Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev ölkəsinin hər zaman İran əleyhinə qoyulan embarqolara qarşı olduğunu və bunu bütün beynəlxalq tədbirlərdə dilə gətirdiyini söylədi". Təbii, belə münasibətlər qonşu ölkələrdə yüksək qiymətləndirilir və gələcəkdə həmin ölkələrlə bütün sahələrdə əməkdaşlığın daha möhkəm təməllər üzərində qurulmasına və inkişafına öz töhfəsini verir. Üstəlik, bu ölkədə hələ də xatırlayırlar ki, cəmi bir neçə il öncə dünya birliyi İslam Respublikasına qarşı sözün həqiqi mənasında silahlananda İlham Əliyev Azərbaycandan bu ölkəyə qarşı pladsarm kimi istifadə olunmasına yol verilməyəcəyini birmənalı şəkildə bəyan etdi. Yüksək səviyyədə verilən bu tip bəyanatlar isə öz həqiqi qiymətini alır və ölkələr arasında istər münasibətlərin, istərsə də əməkdaşlığın daha da inkişaf etdirilməsində baza rolunu oynayır. Çünki hər bir dövlətdə dərk edirlər ki, ölkənin gələcək inkişafı onun daxili sabitliyindən və təhlükəsizliyindən qorunmasından asılıdır. Bu sabitliyin qarantı isə qonşu ölkələrlə balanslı siyasətin qurulmasından, dinc yanaşı yaşama prinsiplərinə əməl olunmasından birbaşa asılıdır. Lakin o da var ki, qonşu dövlətlər arasında ədavət yoxdursa, onlar bir-birinin daxili siyasətinə qarışmırsa, bu hələ məsələnin tam həlli deyil. Çünki bu halda bu dövlət-

lərdən birinin, tutaq ki, ərazi bütövlüyünə təhlükə yaranırsa və digər dövlət ona dəstək vermirsə, beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə uyğun olaraq sivil qaydada onun haqq səsinə səs vermirsə bu da normal qonşuluq siyasəti sayıla bilməz. Bu mənada Azərbaycan, işğala məruz qalan dövlət kimi, məsələnin mahiyyətini daha dərindən dərk edir və qonşu dövlətlərə yönəlmiş haqsızlıqlara sivil qaydada etiraz etməyi bacarır desək, yəqin ki, mübaliğə sayılmaz. Elə Azərbaycanın xarici siyasət kursunda bu aspektin əsas götürülməsinin nəticəsidir ki, Xocalı soyqırımını uzun illər görməzdən gələn dövlətlər bu gün bu faciəni öz adı ilə çağırırlar. Bu il fevralın 26-da Xocalı soyqırımının 27-ci ildönümü ilə bağlı kütləvi ümumxalq yürüşündə Rusiyadan böyük bir nümayəndə heyətinin iştirak etməsi, Azərbaycan Prezidentinin bu ölkənin ən populyar telekanallarından olan "Rossiya-24"ə soyqırım barədə Ermənistanı özündən çıxaran ifşaedici geniş açıqlama verməsi və bu müsahibənin nəinki Rusiyada, hətta qonşu Ukrayna və Orta Asiya ölkələrinin televiziya kanallarında nümayiş dediklərimizə əyani sübutdur.

Azərbaycan - Şərqlə Qərbi qovuşduran məkan...

Prezident İlham Əliyev çıxışlarının birində deyib ki, "Müasir Azərbaycan modernləşməkdə olan demokratik transformasiya, açıq iqtisadiyyat və vətəndaş azadlığı məkanıdır. Bütün bunlar regionda və onun hüduqlarından kənarda bizə olan münasibəti müəyyənləşdirir" və bu realıqdır. Bu gün Azərbaycan müasir beynəlxalq münasibətlər sistemində əməkdaşlıq əlaqələrinin qurulmasına, transmilli layihələr reallaşdırılaraq dövlət olaraq qlobal təhlükəsizlik məsələlərinə, Avropanın enerji təhlükəsizliyinə öz töhfəsini verən fəal aktor və regional güc kimi qəbul edilir. Azərbaycanın istər beynəlxalq əməkdaşlıq sahəsində, istərsə də tranzit ölkə kimi əhəmiyyəti artıq dünya miqyasında qəbul olunur. Bunun isə praqmatik və rasional xarici siyasət kursu nəticəsində əldə olunduğu şübhəsizdir. Və o da şübhəsizdir ki, Azərbaycan özünün regiondakı nüfuzlu mövqeyini daim inkişaf etdirməklə qlobal inteqrasiya siyasətini bundan sonra da uğurla davam etdirəcək.

Samirə SƏFƏROVA
Yazı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun keçirdiyi müsabiqəyə təqdim etmək üçündür.